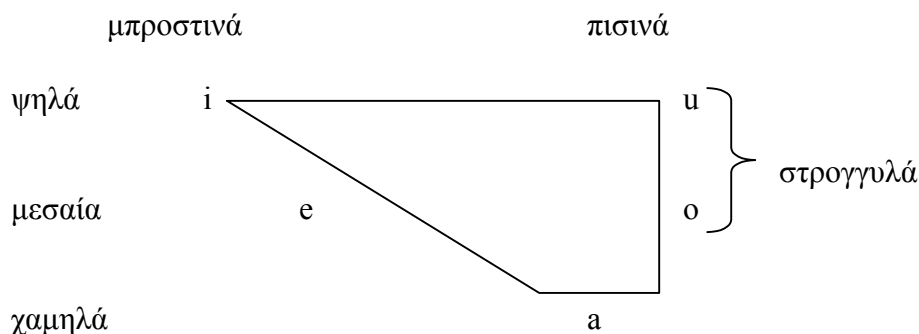

Διεθνές φωνητικό αλφάβητο – International Phonetic Alphabet (IPA)

Φωνήεντα

[i]	τι, ίδιος, σήμερα, ήλιος, ύστερα, είπα, οικογένεια
[e]	εγώ, αίσιος, έτσι, εύχομαι, μέση
[a]	άμα, αύριο, αφήνω, αυτοκίνητο, άνεμος
[o]	όλο, όμως, ώσπου, όνειρο, κακώς
[u]	ούτε, κουλούρι, δουλεύω, πουλάω, κουβέντα

Σύμφωνα

[k]	καλός, κάνω, κοστίζω, κουδούνι, κουβέντα, κρασί, κλέφτης
[c] ή [k']	κερί, κυρία, κέρμα, σκιά, πακέτο, ανακοίνωση
[x]	χάνω, χαρά, χρώμα, χουζούρι, χωράφι, χρυσός, χλωμός
[ç]	χέρι, άχυρο, χείλια, χαιρετώ, ποιος [pçós]
[ɣ]	γάλα, γόμα, γούστο, γραμμάριο, αγράμματος
[j] ή [ɣ']	γέρος, γυναίκα, γιασεμί, άγιος, καινούριος, βιάζομαι
[g]	γκαράζ, γκρίνια, εγκαθέτος, γκρεμός, εγγόνι, έναν_καφέ
[ʝ] ή [g']	γκέμι, γκισέ, αγγινάρα, αγκύλωση, εγκύκλιος
[b]	μπαίνω, εμπρός, επιπίτω, εμποδίζω, στον_Πειραιά [ᵐb]
[d]	άντε, λεβέντης, έντερα, δεν_τέλειωσε [ⁿd]
[f]	φωτιά, φυσάω, φαγητό, έμφραγμα, αυτός, ευτυχώς
[v]	βάρκα, βαστώ, βρέφος, βοήθεια, αύριο
[p]	προς, πατέρας, πιο, σπουργίτι
[t]	τέρας, τρία, ταραχή, έτσι
[θ]	θαύμα, θεός, αριθμός, κάθομαι, άνθρωπος, όρθιος
[ð] ή [ð]	δόντι, δέντρο, δάσος, δίνω, δρόμος, άδεια
[s]	σωστός, σύρμα, σωτηρία, αίσχος, σπάνιος
[z]	ζάλη, ζέστη, ζόρι, άσμα, ασβέστης, σγουρός, της_Μαρίας
[r]	ροή, ρεύμα, ρυάκι, άχρηστος, έρχομαι
[l]	λάθος, λεπτός, λύπη, λίπασμα, λόγος, πλατύς, κλαίω
[ɸ] ή [l']	ελιά, κυάλια, ήλιος, λιακάδα
[m]	μητέρα, μάτι, μόνος, εμμένω, μια
[ɱ]	αμφί, άμβωνας, μεταμφιέζω, αμφορέας, αμφισβητώ
[n]	νέος, νύχτα, άνισος, νόημα, ένας
[ɲ]	άγγελος [áɲɣelos], συγκατάθεση, εγκατάσταση, άγχος
[ɲ] ή [n']	νιάτα, έγνοια, εννιά, νοιάζομαι, γκίνια, μια [mⁿá]

Τρόποι/Τόποι άρθρωσης	Διχειλικά	Χειλο-δοντικά	Οδοντικά	Φατνιακά	Ουρανικά	Υπερωικά
Στιγμαϊαία (Κλειστά)	p b			t d	c(k') j(g')	k g
Ρινικά (Ερρινα)	m	ɱ		n	ɲ	ŋ
Διαρκή (Τριβόμενα)		f v	θ δ(δ)	s z	ç(x') ʝ(γ')	x γ
Προσεγγιστικά	(w)				j	
Παλλόμενα				r		
Πλευρικά				l	ʎ(l')	

Ασκήσεις φωνητικής - φωνολογίας

1. Μεταγράψτε από το φωνητικό αλφάβητο α) στη γραφή της ελληνικής και β) σε φωνολογική (φωνημική) γραφή το απόσπασμα από το σονέτο του Κ. Παλαμά “Οι νεράιδες” (από τη συλλογή *Τα παράκαιρα*, 1919):

takoráfi̯a osafrútaseⁿdéʃa
masplumízun kormɲá^mbuɣaríɲa
maízoés cikaɾdʝés cetacéʃa
stáɲɟizma^mmas marázɟoika^mɲi̯a
tonanémonemisxrisaɲnéʃa
cexrisástapeláɟidelfi̯a
apanθróponɟufáɾɟatadéʃa

stuxorúmasp^uaxúⁿda^mburíɲa
ródoɟínetetoɟélazma^mmas
ceɣarúfalokáθemaskláma
ɾçásesí tumarmáru^totháma
jaicirátɔɲksoθçónceirámas
caɲksoθçá poscedíxnice^díni
ɲnasarɟélisasio^psisuiríni

(Γλωσσάρι: σεντέφι < τουρκ. sedef: “μαργαριτάρι”, πλουμίζω < μσν. πλουμίον < λατ. pluma: “στολίζω”, μπουγαρίνι: “το άνθος του γιασεμιού”, μαράζιο/μαράζι < τουρκ. maraz, γνέφια: “νέφη”, μπουρίνι < τουρκ. borin, ξωθιά: “ξωτικά/ή”.)

2. Μεταγράψτε α) σε φωνητική γραφή β) σε φωνολογική γραφή το ποίημα που ακολουθεί. γ) Καταγράψτε τουλάχιστον δύο (2) φωνολογικούς κανόνες με βάση τους οποίους η φωνητική παράγεται από τη φωνολογική μεταγραφή. (Θεωρήστε ότι το [j] είναι άλλοτε αλλόφωνο του [γ] και άλλοτε αλλόφωνο του [i].)

Αγνάντια το παράθυρο· στο βάθος
Ο ουρανός, όλο ουρανός και τίποτ' άλλο·
Κι ανάμεσα, ουρανόζωστον ολόκληρο,
Ψηλόλιγνο ένα κυπαρίσσι· τίποτ' άλλο.
Και ή ξάστερος ο ουρανός ή μαύρος είναι,
Στη χαρά του γλαυκού, στις τρικυμιάς το σάλο,
Όμοια και πάντα αργολυγιάει το κυπαρίσσι,
Ήσυχο, ωραίο, απελπισμένο. Τίποτ' άλλο.
(Κ. Παλαμάς, *Εκατό φωνές*, 7)

